

## A SZERELEM MESÉJE

Mira Nair mondja

A *Káma Szutra* célja: bemutatni azokat a vágyakat, szenvedélyeket, csalásokat egy, a 16. századi, az indiai társadalomnak csak a felszínét ábrázoló szerelmi történettel, mely leleplező is egyben: politika és szex éppúgy összefonódott, a férfiak és a nők ugyanazokat a játszmákat játszották, mint a mai világban. Az érdekelt, hogyan épül bele a szexbe, a szerelembe, a művészetbe a politika. Ez az ősi-modern „love story” megerősíti, hogy az érzelmek és érzések időn és téren túliak, hogy a szerelem mindig egyetemes volt és lesz, különös, misztikus hatalmával, titokzatosságával, erejével és ostobaságával. Az egyetlen különbségnek látszik, hogy a *Káma Szutra* keletkezésekor tudatosabban művelték a szerelmet, nagyobb jelentőséggel bírt, és mélyebb megértéssel viszonyultak hozzá, mint a politikához. Ahogy felkészültek rá, és amilyen módon keresték a transzcendencia, az emelkedettség lehetőségét a szerelmen keresztül – azt veszítettük el mára.

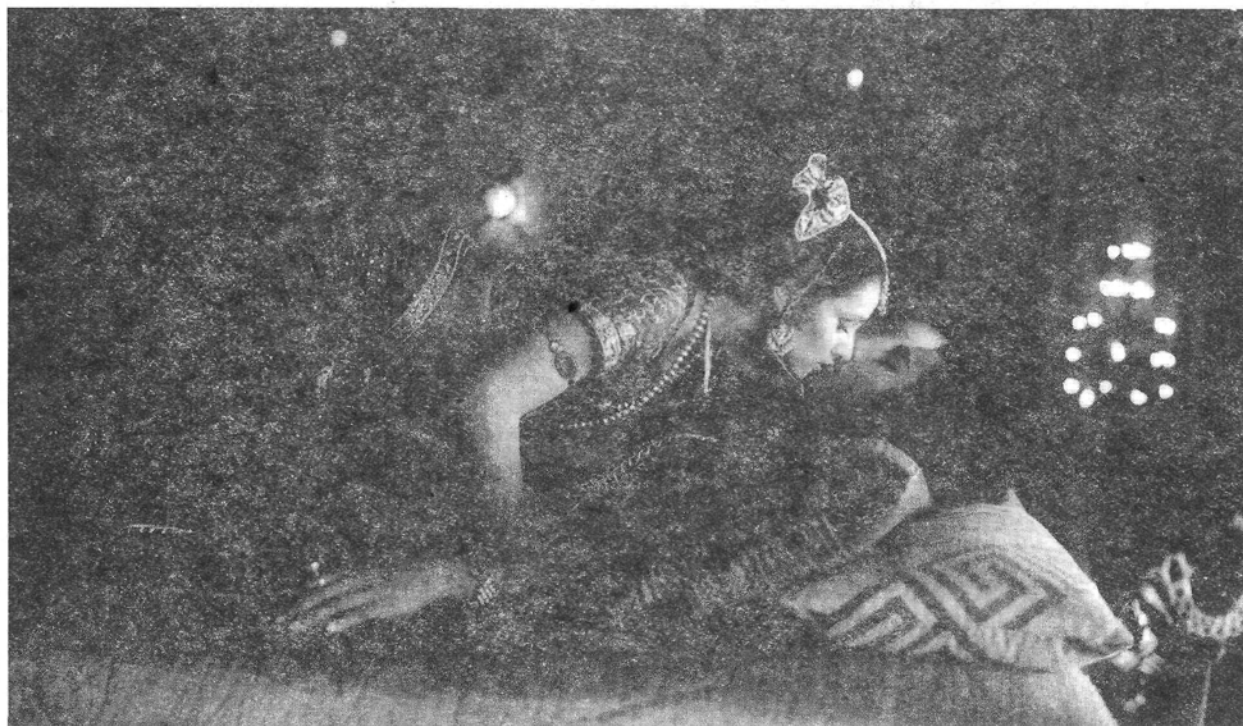
A *Káma Szutra* nagyon gyakorlatiasan áll hozzá a szex és a szerelem legkülönbébb árnyalataihoz

De azt is ki meri mondani, hogy a szex szerelem nélkül is teljesen természetes, és ne keltsen csalódást, hogy ilyenkor

az aktus maga nem felemelő, nem magasztos. Viszont a *Káma Szutra*ban való jártasság révén gyakorolt szex szerelemmel párosulva – szentté, istenivé lényegit.

Az élet, a megélés művészete fontosabb, mint a szex művészete – ezt ismerték föl és fogadták el az ősi indiai társadalmakban, A *pre-mughal* és a *pre-victoriánus* érában az indiai társadalom még őszintén és felszabadultan hitte, hogy az erotika több mint a hús meztelensége. Abban az időben a női szexualitás a mindennapok teljességének legtermészetesebb része volt, művészetként kezelték, élvezték és bántak vele, szakismeretet jelentett és filozófiai jártasságot. A különféle iskolák, a „tantra” azt hirdették, hogy a szeretkezés extázisában elérhető az isteni boldogság, és megtapasztalható az Egyetemes Létező pislákoló fénye.

A *Hitelesítő Cenzor Bizottság* filmemben mintegy negyven vágást ajánlott. Pedig az indiai közönségnek elege van már a kritikán aluli *Káma Szutra*-felfogásból. Ez a film éppen az obszcén és természetellenesen romlott, a szexualitásra „közvetetten” utaló, kóros filmkészítő gyakorlat elle-



(jelenet a filmből)



nében készült, ami valóban ártalmas, mert az indiai publikumot kiskorúnak tekinti.

Ha a világ egy részén képesek elfogadni és megérteni ezt a filmet, hogyan lehetséges, hogy éppen India népe – a Káma Szutra szülőhazájában – elutasítaná azt. Az indiai közönség nem kiskorú, felháborító arra hivatkozni, hogy éretlen.

A kortárs indiai alkotóknak túl sok időt és erőfeszítést kell pazarolniuk arra, hogy megfeleljenek a bürokratikus formalításoknak, egyezséget kössenek a törvényszékkel.

Hihetetlen, hogy abból a kultúrából származunk, amelyből a Káma Szutra. Miként kerülhettünk tőle olyan távol mára, hogy férfi és nő mint elnyomó és elnyomott látják egymást? Hogyan kezelhetik a nemzetközi és az indiai filmekben a szexualitást azzal az ocsmánysággal, hogy szinte csak megerőszkolási jelenetekbe rejtve ábrázolják? Mintha a „szűz” és a „kurva” között olyan élesen meg lehetne húzni a határvonalat! Hogyan felejthettük el, hogy a fallikus és a vaginális szimbólumokat, a „lingamot” és a „jónit” az indiai vallás nem véletlenül dicsőíti – megmutatva a szeretkezés isteni minőségének lehetőségét.

Ez a film nem antropológiai szakdolgozat, nem ismeretterjesztés a szexuális pozíciókról, hanem a férfi és a nő közötti eltérő szexuális viselkedésminták értelmezése, a nők szemzőgéből.

Filmem a 16. században játszódik ugyan, de nem múzeum. Úgy reprodukáltuk az akkori életet, hogy mindenki azonosulni tudjon vele. Hinni kell abban, hogy a férfiak és a nők még mindig ugyanazt érzik egymás iránt, mint sok száz évvel ezelőtt.

Az indiai filmcenzorok még ma is két szélben himbálódzó virág képével adják tudtára a nagyerdeműnek, hogy szerelmi jelenet következik. A küzdelem, amely a film cenzúrázatlan változatának bemutatásáért folyik, igazából az ország erkölcsöszeinek és a kialakulni látszó liberális vezetésnek a szembenállását jelzi.

Az ellenzék abban bíz, hogy a mű exportálását is betilthatatja egy indiai törvény alapján, amely nem tűri „az ország kultúrájának negatív ábrázolását”.

Eddig az volt a hivatalos álláspont, hogy mindenfajta meztelenség obszcén, a bemutatás módjától függetlenül. Most minden azon a homályos ponton dől el, hogy vajon esztétikus-e az ábrázolás vagy sem. Azért halogatják a döntést, mert az áttörést jelenthet abban a tekintetben, hogy mit lehet bemutatni a közönségnek, és az hogyan reagál erre. De: az eredeti kétórás filmet helyettesítő megvágott „film” hossza csak percekben mérhető... Ebből a változatból kitiltották a meztelenség látványát.

A jogász *Brar* szerint „India olyan társadalom, ahol a lányok és a fiúk nem járhatnak együtt nyíltan... Ha a fiatalok ilyen filmeket látnak, az rossz hatással lehet az erkölcsükre... Megnövekszik az erőszakos és a szexuális bűncselekmények száma...”

A Káma Szutrának nem a szeretkezés a témája, hanem az élet. S az életünket magunknak kell irányítani. Elég furcsa azt állítani, hogy India még nem érett meg erre.

Kit próbálunk bolonddá tenni egy olyan országban, ahol képesek azért virrasztani, hogy a *Baywatchot* lássák, csak ne kelljen állandóan esőben ázó hindu hősnőket nézniük? Soha nem gondoltam volna, míg a fim készült, hogy ekkora ellenállást fog kiváltani.

Már arra is ígéretet tettem, hogy szerte Indiában csak egy külön nőknek szóló vetítés keretében mutatjuk be a filmet, egy héten keresztül pedig csak pároknak. Nagyon dühítene, ha a nők nem láthatnák. Nem tagadom, igen, feminista vagyok.

Ebben a filmben a nők természetesek, a férfiak teátrálisak. Talán mert az asszonyok, az asszonyi mentalitás áll a film középpontjában. (Következő tervezett filmem is egy asszonyról meg a lányáról szól, a mai Mumbai-ban játszódik, a globalizáció örülete ellen. Már följajánlottam *Toni Morrison* regényét – *Beloved* (Akit szerettek) – *Richard La Gravenre* forgatókönyvírónak, a női főszerepet pedig *Oprah Winfrey*-nek.)

A szex nem absztrakció, hanem az emberi kapcsolatok része, bár ritkán ábrázoltatik „nőstény”-szempontból. Ha én elmennék odáig, amit a cenzorok javasolnak, és vállalnám a vágásokat engedelmesen, hogy a szexualitást a filmen redukáljam egy villanásnyira itt, egy másikra meg amott, az eltorzítaná a lényegét. A cenzorok Férfi és Nő szerelmi harcát csiklandozássá silányítanák, semmint hogy elfogadják az ősi filozófiával terhes holisztikus szerelemábrázolást.

Megpróbáltuk felmutatni a szerelmet, egyúttal régi-új értelmezését is adni annak. Összeházasítani az Eroszt az Imádsággal.

Tamás Amaryllis



(jelenet a filmből)

